1893 — 1973
80 років
Службі Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 47. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 14-го БЕРЕЗНЯ 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, MARCH 14, 1973 No. 47. VOL. LXXX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

Вівторок, 13 березня 1973

ЗА МИНУЛИЙ МІСЯЦЬ У ЗСА ЗБІЛЬШИЛАСЯ КІЛЬКІСТЬ ЗАТРУДНЕНИХ на 800 000 чоловік, але одночасно зросла й кількість безробітних на 170 000 осіб, і всіх безробітних у країні є тепер 4 мільйони 800 000 людей. Усіх затруднених у ЗСА є нині рекордово високе число — 81 мільйон 800 000 осіб. З тих людей, які дістали в минулому місяці працю, більшість припадає на жінок. За минулий рік кількість працюючих у ЗСА зросла до 2 з половиною мільйонів душ. Опубліковані у Вашингтоні статистичні дані про кількість затруднених виявляють дальший економічний розвиток усієї країни.

ВЖЕ ДВА ТИЖНІ В СЕЛИЩІ ВУНДЕТ КНІ група індіян перебуває в захопленому ними мастку, в оточенні вояків національної ґвардії та поліції. Індіяни домагаються, щоб Адміністрація президента Р. Ніксона переглянула деякі пункти давніх договорів між представниками індіянських племен і Урядом. Час до часу там вибухає перестрілка. Останньо було ранено аґента Федерального Бюра Інвестиґації та поранено одного з індіян.

ВАРТІСТЬ ЛЕТУНСЬКИХ КВИТКІВ за переліт до Европи залишиться незмінною принаймні до кінця жовтня ц. р. Американські авіяційні компанії не мають державних субсидій, як европейські, і тому не можуть погодитися на запропоновані европейськими фірмами великі знижки цін на квитки.

ЛАВА ПРИСЯЖНИХ У НЮ СИТІ, Н. Й., ВИЗНАЛА ВИННИМ молодого шофера Джозефа Ларкіна в загибелі 5 дітей, бо він не виконував усіх приписів їзди автобусом із дітьми - школярами. На автобус наскочив потяг, 5 дітей були вбиті, багато поранених. Підсудному загрожує по 4 роки тюрми за кожного убитого учня.

ПРЕЗИДЕНТ МЕХІКО ЕЧЕВЕРРІЯ вирішив відбути кругосвітню мандрівку для налагодження торговельних та ін. зв'язків. Він має відвідати Канаду, Англію, Францію, СССР, комуністичний Китай, але не відомо, чи заїде також до ЗСА.

ФІРМІ СІДІЄМ ПРОДАКТС У НЮ ЙОРКУ ЗАБОРОНЕНО надалі виробляти й пускати в продаж малі легкі револьвери, так зв. „нічні суботні". Посадник міста Джон Ліндзі підписав закон, за яким забороняється продукувати легку вогнепальну зброю в Ню Йорку. Службовці й робітники тієї фірми будуть змушені в кінці березня „перекваліфікуватись".

ПОБЛИЗУ ОСТІНУ В ТЕКСАСІ ПРОЛЕТІЛА буря, яка завдала за кілька хвилин великих збитків. Торнадо знищило цілковито, або пошкодило біля 300 будинків у Губбарді, понад 100 осіб були при тому поранені. Разом від того торнадо загинули в Тексасі 6 осіб.

ДО МОСКВИ ПРИБУВ американський секретар скарбу Джордж Шульц, що його привітав на летовищі совєтський міністер фінансів Василій Гарбузов. Шульц буде нараджуватися над здійснюванням американсько - совєтського торговельного договору, дармащо він ще не ратифікований Сенатом. Совєти невдоволені, що Сенат зволікає з цією справою та що деякі сенатори пов'язують справу ратифікації з скасуванням у СССР високих оплат за візи емігруючих до Ізраїлю.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГОЛДА МЕІР ВЕРНУЛАСЯ до Єрусалиму з своєї подорожі до Америки і заявила на засіданні ізраїльської ради міністрів, що її розмови з президентом Ніксоном переконали її, що в ситуації на Близькому Сході не зайшли ніякі зміни. Арабські лідери, мовляв, не змінили свого становища, яке несприйнятливе для Ізраїлю.

Олекса і Галина Воскобійники вплачуватимуть щороку 5,000 дол. на стипендії УВАН

Гартфорд, Конн. — У суботу 10 березня 1973 р. в Гартфорді було закладено основу для нової індивідуальної Фундації при Українській Вільній Академії Наук у Америці, імени Григорія Воскобійника та Миколи Дробота, на яку відомий промисловець-будівельник п. Олекса Воскобійник з дружиною Галиною внесли 5.000 долярів та будуть робити такі вплати щороку. Стипендії видаватимуться щорічно через УВАН, головно студентам-докторантам з українознавчих дисциплін. Створення такої фундації буде апробоване Президією УВАН та зачартероване в уряді.

Ідея створення нової фундації при УВАН виникла під час розмов на прийнятті, влаштованому друзями і знайомими проф. д-ра Михайла Воскобійника з нагоди здобуття ним докторату на Пенсильвенійському Університеті. Д-р М. Воскобійник є професором історії на Стейтовому Коледжі Центрального Коннектикату. Його докторська праця присвячена мало вивченому дотепер відтинку історії. В перекладі її наголовок звучить: „Національне питання в Росії в 1905-1907 роках; студія джерел модерного націоналізму, з концентрацією уваги на українцях". З привітами на прийнятті виступали проф. д-р І. Фізер, К. Варварів з Вашингтону, д-р Анна і Василь Самофали, інж. Л. Чудовський, І. Гаращук, Т. Коршинюк, І. Закоротний, які прибули в більшості з дружинами та з дітьми. На прийнятті були члени родини п-ва Воскобійників, в тому і з Канади, та 80-річна пані Марина Василівна — мати братів Олекси, Івана і Михайла Воскобійників.

У розмовах після прийняття були порушені різні проблеми загальноукраїнського характеру, а також академічні. Д-р Михайло Воскобійник з дружиною Галею та всі зібрані оплесками вдячности привітали повідомлення п. Олекси Воскобійника про рішення щороку передавати 5.000 долярів для стипендистів-докторантів, головно з українознавства, та на ін. потреби УВАН. Коли виринула справа назви нової фундації, то зібрані запропонували присвоїти їй назву ім. покійного батька братів Воскобійників сл. п. Григорія, який загинув у 1937 р. в час Єжовщини, та брата п-ні Галини Воскобійник сл. п. Миколи Дробота, котрий трагічно загинув під час виконування своїх обов'язків.

Проф. д-р Іван Фізер, як віце-президент УВАН, подякував Олексі і Галині Воскобійникам за важливу, зразкову підтримку вільної української науки поза межами України. Товариська зустріч, що продовжувалася і в неділю 11-го березня, дала добру нагоду обговорити низку академічних і економічних проблем. Присутні спонтанно склали 250 дол. на потреби УВАН. На зустрічі був присутній кореспондент „Свободи" Л. Полтава.

ПЕРОНІСТИ ВИГРАЛИ ВИБОРИ В АРҐЕНТИНІ

Буенос Айрес. — Арґентинський військовий уряд формально повідомив, що перемогу у виборах 11 березня здобули періністи і що д-р Гектор Х. Кампора, ставленик Хуана Перона, має бути наступним президентом Арґентини. Згідно з останніми підрахунками, періністи здобули 49% всіх голосів, тобто на 2% менше, як цього вимагає закон, але треба припускати, приймаючи до уваги заяву теперішнього президента А. А. Лянуссе, військова хунта правдоподібно не вимагатиме поновного голосування між представниками тих двох партій, які здобули найвищий процент голосів. Яке буде остаточне рішення уряду в цій справі, покищо не відомо. Суперник Кампори, лідер Радикальної партії Рікардо Балбін, здобув всього 21.2% голосів, а решта голосів була віддана на сім інших кандидатів. При такому укладі сил ледве можно припускати, що будь-який інший кандидат поза Кампорою має вигляди на виграну у випадку переведення нового голосування. В останніх виборах арґентинці взяли у'дносно масову участь, бо аж 90% управнених до голосування голосувало за котрийсь з кандидатів. Це правда, що в Арґентині громадяни зобов'язані законом голосувати, але нормально значне число не бере участи у виборах. Інсталяція нового уряду, якщо не зайде щось непередбачене, відбудеться 25 травня. Загально панує переконання, що фактичним керівником Арґентини після інсталяції нового уряду буде сам Хуан Перон, 77-річний кол. арґентинський диктатор, якому теперішнє військове управління заборонило поворот до Арґентини. Промовляючи до своїх прихильників після проголошення висліду виборів, д-р Кампора заявив, що він буде репрезентувати Перона „з усією вірністю, як це було і у минулому".

През. Ніксон не годиться на свідчення членів його особистого персоналу перед Конгресом

Вашингтон. — Між президентом Ніксоном і Конгресом заіснував черговий конфлікт у зв'язку з пляном Конґресу вимагати свідчень перед конгресовими комісіями збоку службовців Білого Дому, які зачисляються до особистого персоналу Президента. У відповідь на такий плян Конгресу през. Ніксон склав заяву, обороняючи так званий экзекутивний привілей, на основі якого особистий персонал Президента не може бути ніким переслуханий у ніякій ролі без погодження Президента. Це стосується всіх тих осіб, які є в активній службі і тих, які будь-коли належали до президентського особистого персоналу. У своїй заяві президент Ніксон відкликався до прецедентів і традиції, які датуються ще від першого президента ЗСА Джорджа Вашинґтона. „Доктрина про екзекутивний привілей, — заявив Президент, — є установленим фактом. Вперше нею покористувався президент Вашинґтон і з того часу вона була визнавана і використовувана нашими президентами на протязі майже 200 років. Доктрина кореніться у Конституції, яка наділяє „екзекутивною владою" виключно Президента і вона є встановлена, щоб охороняти комунікацію в межах екзекутивного відділу у різних випадках в час війни і в час миру". Конкретно йдеться тут про рішення Президента в справі виклику свідчити перед конгресовою комісією Джона Діна, президентського дорадника та кол. службовця в Вілому Домі Двайта Чапіна, у зв'язку з слідством у справі надужить у виборчій кампанії, а також у справі номінації Патрика Ґрея директором Федерального Бюра Інвестиґацій. Джеймс Істленд, голова сенатської Юридичної комісії поінформував, що він передасть питання виклику членів президентського персоналу свідчити перед комісією під голосування.

Американські Індіяни проголосили „незалежність"

Вундед Ні, Савт Дакота. — Надії на те, що домовлення про перемир'я між Департаментом справедливости та Американським Індіянським Рухом, члени якого вдержують під збройною контролею місцевість Вундед Ні, буде збережене — себе не виправдали. Між поліцією та індіянами дійшло до поновної перестрілки, у висліді якої поранено аґента Федерального Бюра Інвестиґацій. Індіяни використали скасування бльокади та забезпечилися в харчі і амуніцію, проголошуючи одночасно створення „індіянської незалежної держави Сіюксів". Їхні представники роблять заходи, щоб цю „державу" визнали Об'єднані Нації. Американська поліція поновила бльокаду, а разом з цим почалося слідство перед лавою присяжних в справі арештованих членів Американського Індіянського Руху.

Арештовано бандитів, які поранили сенатора Стенніса

Вашингтон. — Поліційні чинники Дистрикту Колюмбія повідомили про арештування трьох осіб, мешканців столиці, запідозрених в ограбуванні та важкому пораненні револьверовими пострілами в січні ц. р. сенатора Джона Стенніса, голову сенатської Комісії збройних сил. Сенатор Стенніс досі перебуває у лікарні, але стан здоров'я його значно покращав. Згідно з законом напад на члена Конгресу підлягає особливій карі.

„Правда" критикує вірменську совєтську пресу

Москва. — На сторінках „Правди" з 4 березня появилася довша кореспонденція з Єревану „Під браві звуки звітів", де говориться, що вірменська совєтська преса незадовільно інформує читачів про життя в СССР та республіці, прикриваючись гучними фразами. Крім того, „преса, на жаль, ще слабо мобілізує трудящих на виконання п'ятирічного пляну, недостатньо активно впливає на розвиток соцзмагання і поліпшування керівництва ним, часто переходить до денного порядку над головними темами, що їх підказує практика роботи партійних організацій".

Конференція ЗСА і СССР про атомову зброю триватиме в Женеві 3-4 роки

Женева. — У понеділок 12 ц. м. відбулося перше засідання „другої рунди" американсько-совєтської конференції про припинення перегонів в атомовому зброєнні. Ту конференцію перервано 21-го грудня мин. року. Головами делеґацій є Алексіс Джонсон, що прийшов на місце Джералда Смита по американському боці, і Владимір Семйонов по совєтській стороні. Розмови про обмеження атомової зброї розпочалися були в листопаді 1969 року. Вони увінчались частинним успіхом у травні минулого року, коли-то під час перебування президента Ніксона у Москві підписано договір важністю на 5 років про „заморожения" числа існуючих в ЗСА і СССР далекосяжних ракет та про встановлення в дуже малому обсязі ракетної протиракетної оборони в обох державах. Тепер ідеться про перетворення того тимчасового договору у тривкий та про поширення його на різні інші роди атомової зброї. Совєти домагаються, щоб включено в обмеження зброї 700 американських далекосяжних бомбардувальників, здатних перевозити атомові бомби, стаціонованих на европейських базах і на літаконосцях. ЗСА противляться цьому, важаючи ті літаки як зброю оборонну, а не офензивну. Крім того хронічним предметом спору є проблема контролі: Совєти противляться будь-якій контрольній системі, а ЗСА не мають довір'я до Москви, яка постійно ламає договори. З американського боку заявлено, що Женевська конференція триватиме не менше, як три-чотири роки, іншими словами, американські керівні кола ставляться тверезо до можливостей якогось договорення з Совєтами.

В'єтнамські комуністи передали нову листу американських полонених

Сайгон. — Північний В'єтнам передав американській делеґації у 4-членній Спільній Військовій Комісії у Сайгоні листу 107-ох військовиків, які мали бути звільнені 14 ц. м., а В'єтконґ передав листу 32-ох американців, що їх звільнить в найближчу п'ятницю. Головний командир американського війська у В'єтнамі, представник ЗСА у вищезгаданій Комісії ген. Джілберт Вудвард заявив був, що відкликування американських військ з В'єтнаму буде припинене, якщо комуністи не передадуть останньої листи полонених, які повинні бути звільнені до кінця цього місяця. Ген. Вудвард звернув увагу, що на 27 січня 1973 р., отже у дні підписання у Парижі договору про припинення війни у В'єтнамі, було ще у В'єтнамі 59.025 американських вояків. З того числа відкликано з В'єтнаму 77 відсотків, отже й комуністи, згідно з договором про перемир'я, повинні звільнити понад 75 відсотків американських полонених і повинні пред'явити виказ тих, яких звільнять у четвертій та остаточній групі. Три дні тому державний уряд у Південному В'єтнамі звільнив 1.300 комуністів в заміну за 600 власних вояків, які були в комуністичному полоні. Зате між державним урядом і В'єтконґом не поладнана ще суперечка щодо звільнення наступної групи обопільних полонених. Американські військові кола твердять, що Північний В'єтнам разураз порушує договір про перемир'я, перекидаючи до Південного В'єтнаму не тільки нову зброю і виряд, але й військо.

Судан судитиме вбивників 3-ох дипломатів за вбивство й інші злочини

Хартум. — Суданські власті оприлюднили комунікат, що тричленна слідча Комісія, яку встановив був президент Ґаафар аль-Німейрі, закінчила переслухування 8-ох арабів, які 1 березня ц. р. вдерлися до савді-рабської амбасади в Хартумі під час тамошнього дипломатичного прийняття і застрілили там американського амбасадора Клю А. Ноела та його заступника Джорджа Мура, як теж бельгійського шарж д'аффер Ґю Ейда. Проти вісьмох терористів, членів арабської організації „Чорний вересень", виготовлено акт обвинувачення з чотирьох точок, з яких першою є закид щодо вбивства, за який суданський закон карає смертю. До Хартуму прилетів іракський міністер внутрішніх справ ген. Салун Ґайдан, очевидячки з місією від президента Іраку Ахмеда Гассана аль-Бекра, щоб просити помилування для арабських терористів. Суданський уряд переслав усім арабським урядам докладне звідомлення про висліди слідства в справі того наїзду терористів та савді-арабську амбасаду і вбивство приявних там безборонних трьох західніх дипломатів. Ні один арабський уряд — крім негайної негативної супроти терористів реакції збоку Йорданії — не зайняв становища супроти тієї події.

Західньоевропейські країни об'єднали свої валюти

Брюссель. - Чергова валютна криза в Европі закінчилася цим разом погодженням шести західньоевропейських країн — Західньої Німеччини, Франції, Голляндії, Бельгії, Люксембургу і Данії — об'єднати свої національні валюти, які будуть являти собою у вільному грошевому обміні на міжнародному ринку одиницю по відношенні до американського доляра. Таким чином на майбутнє вартість американського доляра буде визначуватися продажем і попитом на ринку, що уможливить, як надіються фінансові експерти, зберегти вартість доляра та охоронити його перед спекулянтами. Країни Спільного Ринку плянують також встановити 10-більйоновий Европейський Монетарний Фонд, на якому спирався б вільний грошевий обмін об'єднаних европейських валют та американського доляра. Велика Британія та Італія покищо не приступили до цього об'єднання валют. Обидві ці країни продовжуватимуть вільний обмін своєї валюти на американський доляр, але заповіли, що їхньою ціллю буде вирівняти вартість їхніх грошей з загальним рівнем обміну об'єднаних валют і американського доляра. У зв'язку з цим об'єднанням, Західня Німеччина ревальвувала марку на 3%, щоб вирівняти вартість своєї валюти з вартістю валют цих країн, які свої валюти об'єднали. Щоб мати час наладнати питання нової валютної системи, уряди західньоевропейських держав вирішили відкрити біржі щойно 19 березня.

Поступає русифікація совєтських республік

Ташкент. — Тут відбулися наради „партійного активу Узбекістану", на яких були обговорювані різні аспекти життя цієї азійської совєтської республіки та „питання завдань партійної організації Узбекістану на шляху дальшого посилення ідейно-політичної роботи і міжнародного виховання трудящих у світлі доповіді генерального секретаря ЦК КПСС тов. Л. І. Брежнєва „Про 50-річчя Союзу Совєтських Соціялістичних Республік". Інформуючи про ці наради, „Правда" з 7 березня робить декілька цікавих спостережень, які кидають світло на ситуацію в Узбекістані та на совєтську національну політику. Газета, м. ін. стверджує, що в „совєтськім Узбекістані пліч-опліч трудяться представники понад сто націй і народностей, згуртованих в одну сім'ю. Це невидана досі спільність людей, вихованих Комуністичною партією в дусі міжнародного братерства... За останній час парторганізаціями Узбекістану багато робиться для формування в людей високих морально-політичних якостей, виховання комуністичних переконань". Газета, однак, не могла не відзначити, що це „комуністичне виховання совєтської людини", тобто русифікація узбеків та переселених туди членів інших національностей СССР, не відбувається легко, але натрапляє труднощі. „Деколи даються відчути такі наслідки минулого, як національна обмеженість, релігійні пересуди, користолюбність, хабарництво, пияцтво, споживацькі настрої... Там, наприклад, де послабилась науково - атеїстична пропаґанда, пожвавилася діяльність церковників... Принципова дискусія йшла на тему позицій окремих творчих працівників, які затрачують клясовий, партійний підхід в оцінці минулого. У своїх творах на історичні теми вони, не зважаючи на правду, ідеалізують образи ханів, емірів, царів". Нарада схвалила постанови про заходи щодо посилення ідеологічно-пропаґандивної роботи компартії серед населення.

Помер кінорежисер Олександер Птушко

Київ. — У Москві на 73 ні, за даними Центральної кінорежисер Олександер Птушко, родом із Луганська в Україні. Спочатку працював актором та кореспондентом, але скоро зайнявся працею в кінематографії. Помітивши видатний талант, Москва покликала в 1927 р. О. Птушка на працю в кіностудії „Мосфільм", де він же в 1935 році дав кінофільм-казку „Новий Гулівер", що став подією в міжнародному кіно. Пізніше він поставив там, же, у Москві, фільми „Кам'яна квітка", „Садко" та ін. В часі вислання кінорежисера Олександра Довженка з Києва до Москви, був одним із його приятелів. Олександер Птушко ніколи не мав нагоди поставити фільму-казки на українську тематику, не повернувся в Україну, його й поховано в Москві, про що сповістила совєтська преса з 10 березня.

Відділ УККА в Гартфорді відбув збори

Гартфорд (УККА). — В неділю, 4-го березня цього року відбулися тут річні загальні збори місцевого Відділу УККА. В них взяли участь представники місцевих організацій та численні платники УНФонду. Всі присутні отримали звіт із діяльности Відділу, а додатково реферували про працю у Відділі: голова — інж. Ярослав Лучкань, секретар — С. Демкович, референт УНФонду — В. Мерещак, анг. секретар — Р. Сивенький, скарбник — Я. Заяць, референт імпрез — П. Луцик, референт преси — В. Цюропайлович, референт молоді — І. Гронь, референт суспільної опіки — М. Зелез.

На закінчення звіту голова Контрольної Комісії інж. Олексадер Пришляк подав звідомлення із збіркової акції на Фонд Катедри Українознавства, яка дала для місцевої громади рекордову суму: 45,000.00 дол. Інж. О. Пришляк схарактеризував працю Відділу як зразкову, завдяки вмілому проводові голови інж. Я. Лучканя.

По звітах референтів і Контрольної комісії представник Централі УККА мґр Іван Базарко поінформував про цілі і завдання, які стоять перед Українським Конґресовим Комітетом Америки під сучасну пору. На останній Конвенції УККА були схвалені резолюції, які мусимо реалізувати. І так: в цьому році ми мусимо приділити максимум уваги на відзначення сорокової річниці голодової катастрофи в Україні. У зв'язку із відзначенням тієї Річниці ми пов'язуємо і дальші акти насилля, які кремлівський уряд переводить в Україні, останньо арештовуючи і зсилаючи на заслання та до домів божевільних багатьох українських інтелектуалістів. При-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Рідкісні гості з Венесуелі — Галина Мазепа і проф. В. Коваль

Джерзі Сити, Н. Дж. — У середу 7-го березня 1973 р. УНСоюз і редакцію та видавництво „Свободи" відвідали в супроводі п-і Ольги Соневицької та д-ра Іл. Чолгана з Ню Йорку рідкісні гості з далекої Венесуелі: видатний мистець пензля п-і Галина Мазепа та її чоловік, інж. Володимир Коваль, професор електроніки в Центральному Університеті Венесуелі. П-во Ковалі вирушили з тієї південноамериканської країни в піврічну подорож, заплянували відвідати ще Канаду, Англію Францію, Еспанію та ін. країни, використовуючи добру нагоду: проф. В. Коваль нарешті одержав однорічну відпустку після багатьох років праці (хоча вона належить, за законами тієї країни, що 7 рр.).

На прохання редакції гості розповіли наступне:

П-во Ковалі живуть у столичному місті Венесуелі з 1947 року, переїхавши туди із Франції. Зійшлися вони й побралися ще в Празі, де разом вчилися в українській гімназії у Ржевницях і де молодий тоді мистець Галина Мазепа закінчила художню промислову школу та празьку Академію Мистецтва, а її чоловік — технікум. Вже в той час мистецьке ім'я Галини Мазепи починало набирати все більшої ваги, завдяки її участи в групових образотворчих виставках у Львові, Празі, Парижі й ін. містах Европи; тоді ж вона активно співпрацювала в жіночому журналі „Нова хата", як мистець-ілюстратор, а також із сл. п. поетом і націоналістичним діячем О. Ольжичем (проєкти українських поштівок, ноші тощо).

„Один день перед приходом большевиків ми подалися з Праги в 1945 році на Захід, – розповідає проф. Володимир Коваль. — Переселених таборів оминули, жили приватно, незабаром переїхали до Франції, де в Пари-

(Закінчення на стор. 4-ій)

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Захід відкидає комунізм

Вибори у Франції, що відбулися минулої неділі і запевнили теперішньому режимові дальше перебування щонайменше на 5 років, мають куди глибше значення, як лише для тієї країни. Ті вибори показали здоровий інстинкт французів, які масово пішли до виборчих урн у розумінні чи відчуванні загрози, яка постала для Франції: що до влади прийдуть марксисти з „народного фронту" соціялістів і комуністів, як це було у 1936 р. за прем'єра Леона Блюма, і що країна буде наражена на експерименти з непередбаченими для неї катастрофічними наслідками.

Зміни завжди потрібні, неминучі. Але не може бути „зміни для зміни", без уваги на те, чи зміна осіб і зміна систем не буде гіршою. Така зміна недоцільна, нерозумна. Тривкість не тільки державної влади, а й тривкість проводу в громадських установах не може бути утотожнювана із заскорузлістю. Деякі принципи не підлягають зміні, — як ось український принцип державної самостійности, отож невідхильної антисовєтської і антикомуністичної настанови — але, зрештою, часи змінюються, а політика — це життя, і тому вона не стоїть на місці. У Франції найглибшим принципом є від часу Великої Революції — демократія, свобода людини й громадянина. Тому французи, ще з часу тієї Великої Революції сприйняли наче за традицію — опозиції, на чому грала й комуністична демагогічна пропаганда. Але коли виринула можливість приходу до влади комуністів і у зв'язку з цим — загроза для демократії і її свобід — французи висловились за продовження 5-ої Республіки, за конституцію з 1958 р., дарма що далеко не всі захоплені правлінням „голлістів без де Голля".

Великі західні народи, між ними й французи, щасливіші за нас, українців, тим, що розпоряджають великим резервуаром осіб, здатних керувати державою — високоосвічених осіб з громадсько - політичним досвідом, з глибоким державним і національним патріотизмом, що в них означає одно, — з амбіцією бути політично активним без уваги на свою професію і заробітки. Тому в Британії, Франції, Німеччині дуже рідко бувають кризи, пов'язані з особами, бо коли там навіть не стало таких індивідуальностей, як Черчилл, де Голль чи Аденауер, то на їх місце прийшли інші, які продовжували їх традиції і зберігали тяглість влади. Коли в добі співіснування зросли впливи Москви і виринула загроза, чи одночасно не зростуть впливи комуністів у вільному світі, то вибори у Франції дали добру відповідь: Захід відкидає комунізм.

Партійна чистка

Історія комуністичної партії СССР — це історія партійних чисток. Ще за Леніна, червоного рятівника білої імперії, керівник чекістів Ф. Дзержинський „прибирав" на той світ викинених за різні провини партійців. Під час масових арештів за Сталіна, головно в роки єжовщини, сотні тисяч партійців також потрапили як не „под стєнку", то на сибірське заслання у 1930-х роках. Найгостріші чистки провадилися і закамуфльовано провадяться далі серед членів комуністичної партії в так зв. союзних республіках. Комуністичні діячі типу Скрипника чи Хвильового в Україні накладали самі на себе руки або їх масово винищували, обвинувачуючи в національному ухилі, як це сталося там же, в совєтській Україні, з колишніми боротьбістами чи з переселенцями із Західньої України до УССР типу Крушельницького й ін. Подібне діялося і в інших „республіках" Совєтського Союзу. Чим більше Москва централізувала владу, тим більше падало голів не лише безпартійних, безневинних людей, а й партійців, які активно допомагали будувати машину, на зубці якої врешті-решт потрапляли й во. и самі. Імперія завжди вбачала в кожному, хто не є росіянином, свого потенційного ворога, і не без підстави.

Сучасний обмін партійних квитків у СССР — це також чистка, лише провадиться вона в білих рукавичках. Комуністична партія розбухла до майже 15 мільйонів членів! Це в переважаючій більшості керівники, провідники, високі чиновники, директори, голови, наглядачі — елемент, який сам не продукує, лише живе з продукції трудящих. Цей елемент — породження державного капіталізму — має вели. привілеї і вимагає ще більших. Та коли країна, яка колись експортувала зерно і м'ясо, тепер змушена купувати хліб і до хліба в „прогнилого Заходу", дійшла в 9-ій п'ятирічці до стану кризи, ЦК КПСС вирішив провести скорочення лав упривілейованих дармоїдів, перекинути менш ревних партійців із керівних посад на колгоспні поля. Страх, який тепер панує серед членів партії, якоюсь мірою має зміцнити й розхитану дисципліну.

На жаль, партійні чистки не приносили і не принесуть полегші звичайним трудящим.

КОНФЛІКТ ЗА ЦИФРИ І ПРИНЦИП

Найважливішою теперішньою внутрішньою проблемою ЗСА є гострий конфлікт між Президентом і Конґресом у справі видаткування схвалених Конґресом сум. Цей конфлікт ядерно формулював „Тайм" з 12 лютого ц.р.: „Конституція буцімто досить ясна. Вона каже, що Конґрес має силу схвалювати та збирати податки і дбати за загальну оборону та добробут З'єднаних Стейтів". Але, коли Конґрес схвалить якісь гроші, то чи Президент мусить видаткувати їх? „Так", — кажуть більшість законодавців. „Ні", — каже президент Ніксон".

Президент Ніксон зголосив найближчий бюджет на 268 більйонів долярів, скреслив з бюджетових позицій понад 100 проєктів, на які Конґрес уже схвалив був кругло 8,700,000,000 дол., не враховуючи в цю суму кругло 6 більйонів дол., схвалених Конґресом всупереч „вето" Президента, на очищення американських вод. Президент стоїть на становищі, що видаткування всіх тих грошей примусило б підвищити податки, що їх він у своїй передвиборчій кампанії обіцяв не підвищувати, і збільшило б надзвичайно дорожнечу, спричиняючи дальшу спіраль цін і платень, себто підсиливши усе ще існуючу інфляцію. Тому Президент, не заперечуючи Конґресові конституційного права схвалювати бюджет, вважає за свій привілей і обов'язок не видаткувати сум на такі цілі, що їх не вважає за необхідні.

І тут починається суперечка: які цілі вважати за необхідні, а які за такі, що можна відкласти їх на майбутнє? Іншими словами, це суперечка за чергування важливости державних справ. Критики Президента признають також, що треба старатися балянсувати бюджет і робити ощадності. Розбіжність між Президентом і його конґресовими критиками у тому, які власне державні справи повинні стояти на першому місці. Президент уважає, що — оборона країни, допомога закордонові, досліди космічного простору з погляду його важливости для військових цілей, будова шляхів...

Речники Конґресу з його теперішньою демократичною більшістю, з допомогою також від ліберальних республіканців, вважають, що на першому місці є всі ті справи, що їх охоплював кол. президент Джонсон формулою „великого суспільства". Себто: безпосередня федеральна допомога шкільництву, шпитальництву і розбудові житлових міських дільниць. Далі — поширення програми державного Суспільного Забезпечення. Зате демократичні й ліберальні законодавці рішуче критикують високий на кругло 80 більйонів бюджет на оборону країни, вказуючи на закінчення В'єтнамської війни, як ніби на більшу ґарантію світового, у цьому числі й американського миру. На цьому тлі виринула опозиція в Конґресі проти економічної допомоги Північному В'єтнамові.

Цей конфлікт має два аспекти: розбіжну інтерпретацію Конституції, і тому справа, мабуть, опиниться перед Найвищим Судом, який матиме дуже твердий горіх, щоб його розгризти. Бо в Конституції не сказано нічого ані про примус Президента видаткувати схвалені Конґресом суми, ані про право Президента не видаткувати їх, а „заощаджувати". Але поруч із цим конституційно-правним аспектом є тут, може, ще важливіший для Америки аспект, так би мовити, політичної філософії: централізації чи децентралізації влади, перетворювання держави на безпосереднього опікуна громадян в усіх життьових ділянках, — чи залишення тих ділянок народного життя на ініціятиву, суперництво, здатність і тугість одиниць та на стейти і громади, в яких живуть громадяни. Є у тому конфлікті ще один аспект: амбіції Конґресу не допустити до зросту прав Президента.

У зголошеному Президентом бюджеті є вперше реалізований принцип „спільности у прибутках з податків" федеральної каси і стейтів. Критики твердять, що це „димова заслона" Ричарда Ніксона та його секретаря скарбу Джорджа Шулца, щоб спекатися безпосередньої журби за добро громадян, зокрема міських болячок. Загальний погляд преси такий, що покищо сильнішу позицію у цьому конфлікті має президент Ніксон, який підвищив свій авторитет замиренням у В'єтнамі, нарадами з британським прем'єром Едвардом Гітом, йорданським королем Гуссейном й Ізраїльським прем'єром Голдою Меїр та нарадами Генрі Кіссінджера у Пекіні, націленими на мир на азійському континенті та відкриття Китаю для експорту з ЗСА. Але це закордонна політика, в якій Ричард Ніксон завжди проявляв ініціятивність, активізм і далековидність. Цікаво, як він розіграє тепер гру, що ведеться між Білим Домом і Капітолем.

і.к-н

„СІОНІЗМ НА СЛУЖБІ АНТИКОМУНІЗМУ"

Москва. — Під таким наголовком появиться незабаром у Видавництві політичної літератури книжка Володимира Большакова, яка, як пише „Культура і життя" з 1 березня, має розказати все „про що мовчать сіоністи". З досить докладного змісту, поданого на сторінках газети, можна бачити, про яке видання йдеться. Нас цікавить тут намагання автора, слідом за іншими совєтськими авторами на цю ж тему, за всяку ціну пов'язати сіоністичний жидівський рух з українським визвольним рухом. В огляді книжки відмічена „співпраця Симона Петлюри з сіоністами, речниками „великої єврейської буржуазії".

В. Чапленко

ПРО АРХІВИ НАШИХ ВИДАВНИЦТВ І РЕДАКЦІЙ

Як відомо, у нас досить часто пишуть про потребу зберігати для історії різні документи та друковані матеріяли, переважно часописи та книжки, але, скільки мені відомо, при цьому ніколи не згадують про потребу зберігання того, на підставі чого ті часописи створені або могли бути створені (якщо текст не надруковано), — авторських оригіналів, рукописів чи машинописів. А тим часом організоване збереження цих останніх, може, навіть важливіше, як організоване зберігання перших, надрукованих у часописах чи у вигляді книжок. Надруковані тексти, розмножені внаслідок цього у такій чи такій кількості, можуть зберегтися й „стихійно", у різних бібліотеках або в приватних архівах, а оригінали — це один чи два примірники, і над ними завжди висить небезпека загибелі, особливо на чужині, коли спадкоємці письменника чи науковця, денаціоналізуючись, не розуміють вартости батькових чи дідових „шпарґалів". Звичайно, така небезпека не виключена й на батьківщині письменника чи письменниці, адже, наприклад, недруковану п'єсу Н. Кобринської знищив її зять, мотивуючи це тим, що, мовляв, „старій жінці не випадає писати про кохання". Чи не найголовнішою причиною того, що з часів Київського князівства чи, краще сказати, з часів нашого феодалізму, зберігся лише один яскравий твір — „Слово о полку Ігореві", було „побутування" тодішніх творів у вигляді поодиноких рукописних примірників. Я можу згадати один факт із свого життя, коли я вперше усвідомив небезпеку такого „поодинокого побутування" авторського оригіналу. Я мав написати дипломну роботу наприкінці свого навчання у Дніпропетровському вищому інституті народної освіти (такі інститути були в Гриньковій системі освіти заміною університетів) і для цього вибрав собі тему „Українська версія світового сюжету — „Камінний господар" Лесі Українки". Для своєї теми я скористувався статтею А. Ніковського, що була надрукована в „Літературно - Науковому Вістнику", і текстом самої драми, надрукованої в тім же „Літературно - Науковім Вістнику". Але, крім того, мій професор П. О. Єфремов дав мені рукописний оригінал цього твору, позичивши його для мене в сестри Лесі Українки О. Кривенюк, що тоді жила в с. Кам'янці біля нашого міста. Це був олівцевий рукопис із червоними, либонь, атраментовими виправленнями. І от я пригадую те почуття, що було в мене, коли я з „побожністю" віз трамваєм до себе додому цей рукопис. Я тоді думав: „А що як зі мною щось станеться в дорозі або цей рукопис у мене в хаті згорить? Це ж буде страшенна втрата!" Я тоді написав щось таке як есей (як сказали б тепер) „Поодинока річ", висловивши в ньому ідею про незабезпечену вартість неповторного авторського оригіналу. Не пам'ятаю, чому той „есей" не був тоді надрукований, не знаю навіть, чи я пробував його десь надрукувати. Але ця ідея тривожить мене й досі. Вона тривожила, мабуть, і М. Зерова, який, щоб забезпечити збереження свого "Sonnetarium"у, власноручно переписав його в декількох примірниках і розіслав їх своїм кореспондентам, в тому числі й мені аж до м. Ашхабаду (як відомо, я його вивіз на еміграцію, і його тут видано друком).

Але навіть і в тому разі, як літературний твір чи наукова праця надруковані, авторський оригінал зберігає вартість „першого джерела", як це я мав на увазі, коли віз у трамваї рукопис уже надрукованого „Камінного господаря". Це загальновизнана в науці річ, і тому літературознавці так цікавляться оригіналами і жалкують, коли оригінал затрачено. Адже в друкованих текстах можуть бути не тільки цензурні (чи „самоцензурні") зміни супроти оригіналу, а й несвідомі коректурні помилки. Якщо мати на увазі ці останні, то треба сказати, що серед них можуть бути а) очевидні для читача і б) сказати б, „облудні", що їх читач сприймає як авторів вислів чи слово, бо вони якоюсь мірою в контексті „на місці", — перші не такі шкідливі, як другі, бо цих других без оригіналу ніхто не може виправити. От під переднім словом у моїй першій книжечці „Малоучок" надрукована дата: 26/IX 1296 р., проте всякому ясно, що я не міг цього „слова" написати наприкінці XIII сторіччя. Та коли в оповіданні „Каламуття" кінцевий абзац (20 рядків), що починається словами „Себе я не тямив"... надруковано посередині тексту (на 61 сторінці замість щоб бути на 65), то цього ні один рецензент не зауважив, приписуючи, мабуть, певну нелогічність недосвідчености молодого автора. Або ще такий факт з публікацій моїх творів. У моїй повісті „Люди в тенетах", книжка перша, стор. 107, Кутько невмотивовано чогось злякався і „вирішив"... не чекати кінця страшної забавки, обірвати все це— і піти" (з кабінету проф. Д. Яворенка), і ні критики, ні читачі ніколи не догадаються, чому автор не вмотивував цього „переляку". А це сталося внаслідок того, що видавець всупереч моєму протестові, вже після останньої масі коректи викинув частину тексту. Ясно, що без оригіналу цієї прогалини не можна відновити. Я пригадую нарікання небіжчика Ф. Мелешка на видавців другого тому його твору „Три покоління", що вони примусили його „згодитися" на великі викреслення з

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує інж. Лев Яцкевич

ІСТОРІЯ ШТУЧНОГО ЛЬОДУ

Механічне охолоджування та заморожування, якого дитиною є автоматичний, кухонний холодильник, — один з найбільших винаходів нашої цивілізації, який зробив справжню революцію в дієті модерної людини та гігієні людського здоров'я.

Те, що ми називаємо холодом, є в дійсності сповільненням руху молекуль, при якому сповільнюється також ріст бактерій у харчових продуктах та їх розкладовий процес. І тому людина, як далеко сягає людська історія, вживала завжди для збереження харчових продуктів снігу, льоду або холодної води.

Багато років перед народженням Христа на дворі єгипетських фараонів „вирощували" лід у плитких глиняних посудинах, які невільники ввечері наповнювали водою, а вранці збирали з них плівки льоду, що його фараонські кухарі вживали для охолоджування напоїв та їжі. Македонський володар Александер Великий любив пристрасно холодне вино.

Під час походу до Індії один із його старшин вислав цілу сотню війська в гори з дорученням принести якнайбільше снігу. Цим снігом він наповнив дві великі порожні скрині, які щільно прикрив сіном і листям. В такий спосіб Александер Великий на кожнім постої одержував чарку справжнього холодного вина.

Єдині, мабуть, греки винвили науковий підхід в охолоджуванні вина, використовуючи закон парування води, якою вони спорскували глиняні посудини з вином. У висліді зутику крапельок води з гарячими глиняними стінами, ці крапельки парували, забираючи при тому потрібну теплову енерґію з вина і обнижуючи в такий спосіб його температуру.

Той самий термодинамічний принцип ліг в основу діяння наших модерних уладжень для охолоджування та заморожування. Але людині забрало 2000 років для його практичної реалізації. Хоч, з другого боку, навіщо було людині думати над винаходом механічного уладження для виробництва штучного льоду, коли природа покриває зимою всі стави та річки грубою верствою правдивого льоду. Цей лід з початком XVIII сторіччя почали деякі „підприємці" вирубувати на промислову скалю, маґазинувати і навіть транспортувати до країн теплішого підсоння.

Головними „ділерами" цієї торгівлі були американці. Перший великий транспорт льоду, вирубаний, до речі, недалеко сьогоднішньої Канал вулиці в Ню Йорку, відплив до Індії в 1802 р. Через 40 років після того Томас Местерс в Англії опатентував ізольовану скриньку на лід, яку назвав „Зберігачем льоду" і яка стала предтечею льодових скриньок, чи т. зв. „айсбаксів", які дотривали в Америці до нашого приїзду.

Предтечею наших модерних заморожувальних уладжень була „машина для роблення штучного льоду" французького інженера Фердинанда Карре, що опатентував її в 1862 р. Її дія засновувалася на компресії та експансії амоніяку, якого вживають ще й тепер, як охолоджувальної речовини в модерних механічних уладженнях для продукції штучного льоду, для комерційних і спортових цілей (ґокейні та ковзальні площі).

Перший, а в то матичний кухонний холодильник збудувала американська фірма Келовинейтор у 1918 р. Дія цього холодильника засновується на обниженні температури його нутра. Для цієї цілі використовується два фізичні (термодинамічні) закони, а саме, що при переході плинної речовини в пару вона абсорбує тепло іззовні, і що температура кипіння та парування кожної речовини зменшується при зменшенні її тиску.

Між кухонним холодильником, повітрехолодильником та уладженням для виробництва штучного льоду немає в основі жадної різниці. Бо дія усіх трьох уладжень засновується на стиску та розпряженні охолоджувальної речовини, процес якої проходить в замкненім циклі. У висліді стиску охолоджувальної речовини вона перетворюється з парового стану на плинний, а у висліді її експансії (через пропускання її крізь експансійний вентиль) зменшується її тиск, і вона починає кипіти та перетворюватися на пару.

Цей останній процес є стрижнем дії кожного охолоджувального та заморожувального механічного уладження. Бо при переході з плинного стану в паровий охолоджувальна речовина (аналогічно, як при охолоджуванні вина старовинними греками) зужиє велику кількість теплової енерґії, яку вона забирає зі свого довкілля (випарника) і обнижує свою власну температуру нижче від точки замерзання.

Під час другої світової війни виробництво штучного льоду (мокрого та сухого) в Америці дорівнювалося 50 більйонам тонн. Транспорт харчів, головно м'яса, ярини та овочів на далеку віддаль відбувається з-правила в охолоджуваних вагонах, устаткованих бункерами, насниженими льодом або механічними заморожувальними уладженнями.

При цьому слід зазначити, що мокрим льодом називається лід, що топиться, а сухим, що сублімується,

(Закінчення на стор. 3-ій)

Д-р Василь Лев

ШЕВЧЕНКІЯНА У ВИДАННЯХ НТШ

(2)

Після цих видань НТШ не видавало повністю творів Шевченка. Зайнялися цим інші наукові установи або видавництва не тільки на західньо-українських землях, але й на східніх, головно після великої революції в Росії та постання Української Держави. Варто згадати хоч би „Кобзар" у редакції Василя Сімовича з 1920 року, Шевченкові твори в редакції Богдана Лепкого („Українська Накладня", Київ - Ляйпціґ, 1920-21, 5 томів), заплановане на 16 томів, але не закінчене повне видання творів Шевченка Українським Науковим Інститутом у Варшаві, 1934-39: закінчене і перевидане у В-ві М. Денисюка в 14 томах у ЗСА. Можна б згадати видання окремих творів, як, напр., „Назар Стодоля" книгарнею НТШ у Львові 1921, і ін.

Дальшою важливою ділянкою в досліджені текстів Шевченкової творчости є дослідні праці з критичним розглядом текстів і варіянтів текстів поета з метою вибору найкращих текстів на основі перших видань творів Шевченка та його рукописів. Цей великий розділ про текстологію займає багато друкованих позицій у виданнях НТШ. На першому місці замітні дві праці Олександра Кониського: 1. „Проба улаштування хронології до творів Тараса Шевченка", ЗНТШ, т. УІІІ і ХУІІ. 2. „Недруковані поезії Т. Г. Шевченка", ЗНТШ, т. 39, 1-8 і „Варіянти на деякі Шевченкові твори". ЗНТШ, т. 39, 1-22. Юліян Романчук: „Деякі причинки до поправнішого видання поезій Т. Шевченка". ЗНТШ, т. 34. Павло Богацький: „До історії критичного видання „Кобзаря" Т. Шевченка". „Стара Україна", 1925, І. 70-72; той сам „Фальсифікатори Шевченка". „Сучасне і минуле", 1389 III-IV, 52-63. П. Лушпинський: „Повне видання творів Т. Шевченка" Українським Науковим Інститутом у Варшаві", „Сьогочасне і минуле", 1939, III-IV, 173-176. Дм. Антонович: „Чотири редакції „Назара Стодолі", „Сьогочасне і минуле", 1939, ІІІ-ІУ, 104-114. Леонід Білецький: „Маряна Черниця", історія тексту. ЗНТШ 1927., т. 146, стор. 181-202. Михайло Мочульський: „До ґенези і пояснення „Інтродукції" до „Гайдамаків" Шевченка. ЗНТШ 1922, т. 133, стор. 99-114. Перелік тільки кількох коротких чи довших статтей, що відносяться до критичного розгляду текстів Шенченка, вказує на велику вагу НТШ в вивченні творчости поета.

III. Після групи видань критичних текстів науковці, згуртовані в НТШ, вивчають літературно - естетичну аналізу творчости Шевченка. Важливіші праці такі: Степан Балей: „Тріїця в творчості Шевченка". Збірник М-п-л Секції, 1925, т. 23-24, 105-133) (символіка числа три в деяких поезіях Шевченка). Іван Брик: „Святе дерево в творчості Т. Шевченка", Праці Комісії Шевченкознавства, в. І, 1-28, 1931 (Шевченків культ національних святощів). Тут же: Олександер Кульчицький: „Культ Шевченка в світлі доглибинної психології", „Сьогочасне і минуле", 1949, I-II, 138-39 (резюме, в якому з'ясовано 1. особливу прикметність Шевченкової поезії, 2. соціопсихічні умови виникнення цього культу, 3. в співдії колективного Несвідомого, 4. ті аспекти особливости долі Шевченка, що особливо відповідали наставам колективного несвідомого і викликали його співдію в культі поета). Великою науковою вартістю визначаються праці, присвячені аналізі Шевченкових творів пера Василя Щурата, Кирила Студинського, Івана Брика, Степана і Романа Смаль - Стоцьких, Філярета та Олександа Колесс, Дениса Лукіяновича, Плятона Лушпинського, Михайла Мочульського, Луки Луцева, Сави Никифоряка, Володимира Дорошенка, Михайла Грушевського, Костя Кисілевського, Євгена Юлія Пеленського, Кларенса Меннінга, Ватсона Кірконнела. В виданнях НТШ у вільному світі після другої світової війни появилися томи праць (ЗНТШ), присвячених Шевченкові, а то: „Тарас Шевченко". Збірник доповідей Світового Конґресу Української Вільної Науки для влаштування сторіччя смерти патрона НТШ, за редакцією Василя Стецюка і Богдана Кравцева, Ню Йорк - Париж - Торонто, 1962 та „Шевченко і ми". Збірник Філологічної Секції для відзначення 150-річчя з дня народження патрона НТШ, т. 31, Ню Йорк - Париж - Торонто, 1965. В обох томах крім деяких уже згаданих авторів є теж праці таких науковців, як Богдан Лепкий, Володимир Радзикевич, Антін Княжинський (Філософія Шевченка), Юрій Лінчевський, Іван Кедрин - Рудницький, Василь Лев, Пантелеймон Ковалів, Олександер Домбровський, Микола Чировський, Роман Придаткевич, Володимир Янів, Софія Рабій - Карпінська, Петро Павлович, Борис Берест-Ковалів, Богдан Загайкевич, Василь Стецюк, Василь Ленцик, Григор Лужницький, Оксана Дучимінська, Володимир Безушко. Їхні статті чи розвідки присвячені питанням деяких фаз творчости поета, родинним відносинам поета, аналізі деяких творів, головно питання клясичних елементів у Шевченківській творчості (Є. Ю. Пеленський), музиці до слів поета (Р. Придаткевич), культові його в Галичині (Б. Загайкевич), жіночому питанню (С. Карпінська), зв'язків Т. Шевченка з іншими українськими та чужими поетами. Також і раніші праці відносяться до цього питання, а саме: Про взаємини Шевченка й Куліша (Сьогочасне і минуле, 1939, III-IV, 84-94), про коректури Шевченкових текстів, роблених Кулішем у приготованих ним творах поета. Олександер Колесса: „Шевченко і Міцкевич". ЗНТШ 1894, III, 36-132. Це про значення впливу Міцкевича в розвитку поетичної творчости Шевченка та ґенези деяких його поезій, головно великого „Сну". На цю працю, в якій Колесса старався виказати великий вплив Міцкевича („Дзяди", чч. ІУ і ІІІ) на Шевченка відповів В. Щурат основною працею „Шевченко і поляки", в якій заперечив не зовсім правильні твердження Колесси в ділянці т. зв. впливології. За те П. Лушпинський у статті „Шевченко і Бєлінський" (С і М, 1939, III-IV, 5-22) чітко виказав безосновні оклевечування Шевченкової поезії, а це „Гайдамаків", та його української мови. Лука Луців у статті „Шевченко і Харамбашіч" (ЗНТШ 1937, т. 155, стор. 153-172) аналізує літературні взаємини хорватського та українського поетів. Іван Брик в праці „Шевченкова поема Іван Гус" (ЗНТШ 1917, тт. 119-120, тор. 95-168 і 1918, тт. 126-127, тор. 223-258) виказує культурні взаємини українців і чехів впродовж кількох сторіч.

Окрему ділянку шевченкознавства займають досліди над мовою поета. Тут треба згадати праці Івана Огієнка про проблеми вивчення мови Шевченкових творів („Стара Україна", 1925, II), Василя Сімовича про архаїзовану мову Шевченка (С і М, 1939, III-ІУ, стор. 39-51), К. Студинського про невідомі переклади Шевченка на німецьку мову (С і М, 1939, III-ІУ, 159-167), Ярослава Рудницького про переклади Шевченка на чужі мови (С і М, 1939, III-ІУ, 32-38) і Романа Смаль - Стоцького на таку саму тему.

Про Шевченка як маляра була зга-

(Закінчення на ст. 4-ій)

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО ПЕРЕСЛІДУВАНИХ В УКРАЇНІ! ВКЛЮЧАЙМОСЯ В АКЦІЇ ЇХ ОБОРОНИ!

„Меч Арея" не перестає тривожити совєтських критиків

Київ. — На нараді прозаїків, істориків, критиків, літературознавців та працівників видавництв України, що відбулася недавно в Києві, були дискутовані, як інформує „Літературна Україна" з 6 березня — „обрії історичної прози". Підставою для дискусії була відома вже стаття Ѳ. Яковлева „Проти антиісторизму", який м. ін. започаткував „всесоюзну" кампанію на літературному фронті проти „перекручувань" і проти „просування" в літературу „позасоціяльного тлумачення подій, волюнтаризму, недопустимого зміщення епох, ідеалізації деяких історичних осіб". На нараді доповідав літературний критик і письменник М. Сиротюк, який говорив про „реакційні явища" у творах дореволюційної і сучасної української літератури. Прикладом „шкідливого твору" з позицій партійної комуністичної лінії вважається тепер роман І. Білика „Меч Арея", як зразком ідеалізації минулого України. Взагалі, доводиться відзначити, що совєтська критика незвичайно виявляється чутливою на все, що стосується Київської Русі, щоб, бува, не зачислено того історичного періоду до історії українського народу. Це зокрема підкреслив на цій же нараді у своїх підсумках письменник Ю. Збанацький, „підкреслюючи, що надалі доцільніше було б влаштовувати такі зустрічі тематично вужчими, скажімо, зібратися історикам і письменникам, які пишуть про період Київської Русі", щоб на майбутнє не робити „помилок" у насвітлюванні цього періоду. Збанацький також відзначив, що письменникам треба зробити висновки з „ідейних помилок І. Білика в його романі "Меч Арея"".

ІСТОРІЯ ШТУЧНОГО ЛЬОДУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

цебто переходить безпосередньо в газовий стан. Сухий лід є спресованим снігом двоокису вуглецю, який вирощується при дуже низькій температурі і високім тиску. Тепер перевозять овочі та ярину з одного узбережжя океану на друге під поволокою снігового льоду. В тій цілі кількатоннові бльоки льоду, перемелені машинами на льодовий пил, розпилюють потужні електричні дувала (продувні машини) на свіжозірвану ярину та овочі перед їх транспортом в далеку дорогу. В такий спосіб свіжозібрана ярина та свіжозібрані овочі в Каліфорнії приходять до наших супермаркетів на Сході, закосичені тонким серпанком льоду, що забезпечує їх від утрати свіжости, смаку та цінних вітамінів.

Техніка заморожування з допомогою м і к р обіології створила нову епоху в харчовій індустрії, що стала благословенням для цілого людства. Згадати б тільки заморожене м'ясо, ярину, тістечка, готові харчі та десятки родів морозива, які для всіх нас є вже буденним явищем. Але ще сто років тому щодруга людина хворіла на різні недуги шлунка, спричинені несвіжими харчовими продуктами.

Не зважаючи на великий поступ знання та технології, лід, який природа навчила нас робити, залишився досі найкращим зберігачем харчів та неперевершеним захисником харчових цінностей плодів нашої землі — і нашого здоров'я.

Відділ УККА в Гартфорді відбув збори

(Закінчення зі стор. 1-ої)

свячуючи максимум уваги нашій допомозі Україні, ми рівночасно мусимо вести підготовку української етнічної групи для відзначення 200-ліття постання американської держави, дібравши відповідний матеріял про наш вклад в це повстання. Вся праця Конґресового Комітету вимагає фінансової допомоги. Доповідач за приклад подав Відділі УККА в Гартфорді, що щорічно переводить збірку Національного Датку. І так, в останньому році всі організації в Гартфорді в числі 24 вплатили свої членські вкладки, як рівнож і фізичні особи в кількості 262-х вплатили свій Національний Даток, разом зібрано в Гартфорді 3,560.00 дол. Заслуга в тім голови Відділу інж. Я. Лучканя.

По звітах переведено дискусію, по якій схвалено абсолюторію уступаючій Управі. На внесок Номінаційної Комісії вибрано нову Управу Відділу, яку очолив д-р Михайло Теслюк, а секретарем залишився п. С. Демкович. Рівнож майже всі попередні референти залишилися в Управі, включно з інж. Я. Лучканем. Зборами провадила Президія в складі: голова — Степан Чайківський, секретарі: Петро Припляк і Ярослав Швець.

Совєтський режим вимагає збільшення сільськогосподарської продукції

Київ. — 1 березня тут відбулася т. зв. республіканська нарада буряководів та працівників цукрової промисловости, яку перетворено у подію велетенського політичного значення з участю всіх найвищих достойників партійного і державного апарату УССР на чолі з членом політбюро ЦК КПСС та першим секретарем ЦК КП України В. В. Щербицьким. Ціла імпреза мала завдання звернути увагу всіх працівників сільського господарства на Україні на потребу „підвищити норми" виробництва порівняно з попереднім роком. Промовляючи на цій нараді, О. П. Ляшко, голова Ради міністрів УССР, заявив таке: „наші зобов'язання на 1973 рік високі і відповідальні. Працівники промисловости повинні реалізувати продукції додатково до пляну на 1 млрд 250 млн карбованців. Валова продукція сільського господарства має зрости на 8 процентів, а продуктивність праці в колгоспах і радгоспах — на 12 процентів... Зобов'язаннями передбачено поставити цукровим заводам 45,5 мільйона тонн цукрових буряків. Заготівлі соняшника повинні становити 2,3 мільйона тонн, картоплі — 2,5 мільйона тонн, овочів — 4,1 мільйона тонн, м'яса — 3,2 мільйона тонн, молока — 12 мільйонів тонн, яєць — 5,2 мільярда штук, вовни — 27,9 тисячі тонн". Натиск режиму на працівників сільського господарства не припадковий, а прийшов у висліді значних неуспіхів у совєтському сільському господарстві. Про ці неуспіхи досить виразно розповів О. П. Ляшко у своїй промові, кажучи що „у 1971 та 1972 роках не справилися з плянами закупок цукрових буряків значна частина господарств. Великий недобір врожаю цукрових буряків у радгоспах, де рік у рік збирають низькі врожаї". О. П. Ляшко звернув також увагу на те, що „як показує перевірка, рівень підготовки до весняної сівби в деяких господарствах ще відстає від нинішніх вимог".

КОМІТЕТ „БЕРЕЖАНСЬКА ЗЕМЛЯ"
в НЮ ЙОРКУ
повідомляє, що

3-ій З'ЇЗД БЕРЕЖАНЦІВ

— відбудеться —

в днях 16-го і 17-го червня 1973 року
на терені Гантеру, Н. Й.
в церковній залі „ГРАЖДА" і в гостинниці п. КОБЗЯРА

Комітет щиро запрошує всіх Земляків-Бережанців до численної участи в З'їзді. Програма цього З'їзду буде подана в пресі в половині травня ц. р.

З метою успішного переведення З'їзду, Комітет просить завчасу зголосити свою участь у З'їзді, найдалі до кінця травня 1973 року.

З терену ЗСА на адресу:
Berezany c/o Selfreliance
98 2nd Avenue, New York, N.Y. 10003
і з терену Канади на адресу голови Канадійського Підкомітету:
Stepan Pylypiw
18 Ladykirk Avenue, Toronto 8, Ont., Canada

Замовлення на нічліги просимо посилати зголошення на адресу:
"Xenia", Hunter, N.Y. 12442, U.S.A.

Комітет подає до відома, що запрошення на З'їзд буде також висилатися листовно на знані нам адреси, хоч право участи в З'їзді має кожний бережанець та бережанка з членами своєї родини, без огляду на це чи він одержав запрошення чи ні.

Оплата на З'їзд встановлено $15.00 від дорослої особи, а $3.00 вступ для молоді на забаву в дні 16-го червня 1973 року.

Управа Комітету „Бережанська Земля":
Евстахій Манацький, голова — Ярослав Кошановський, скарбник

З рамени 1-го ВІДДІЛУ СУА в НЮ ЙОРКУ

— відбудеться —

17-го березня 1973 р. о год. 6:00 веч.
в УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, кімн. ч. 22

„ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР"

присвячений дитячій письменниці
КАТЕРИНІ ПЕРЕЛЮСІ

В програмі беруть участь: ред. Уляна Любович-Старосольська, ред. Володимир Барагура та учні Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької.

До участи в цьому вечорі запрошує все Українське Громадянство та нашу дорогу Молодь —

УПРАВА 1-го ВІДДІЛУ СУА

КІНОСТУДІЯ ЯРОСЛАВА КУЛИНИЧА
КОЛЬОРОВИЙ ЗВУКОВИЙ ФІЛЬМ (2-годинний)

„ПОЇЗД В УКРАЇНУ"

ПІЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ
ДАЙТЕ І СВОЇМ ДІТЯМ НАГОДУ ПІЗНАТИ ЙОГО!
буде висвітлений

ЕЛІЗАБЕТ — 17-го БЕРЕЗНЯ, субота, год. 5:30 і 8-ма, УНДім, 214 Fulton Street.
ДЖЕРЗІ СИТІ — Неділя, 18-го БЕРЕЗНЯ, год. 2, 4:30 і 7-ма веч., УНДім, 90 Fleet Street.
ЧИКАҐО — Субота, 24-го і неділя 25-го БЕРЕЗНЯ ц. р. Субота — 5 і 7:30 веч., неділя — 2, 4:30 і 7-ма веч., заля СУМА, 2457 Chicago Avenue.
КЛІВЛЕНД — ПАРМА, Огайо. — СУБОТА, 7-го КВІТНЯ 1973 р., год. 3, 5:30, 8.00. Заля церкви СВ. ЙОСАФАТА, 5720 State Rd.
ДЕТРОЙТ, Міш. — НЕДІЛЯ, 8-го КВІТНЯ 1973 р. год. 2, 4:30. УНДім, вул. Martin W.
УКР. ГОРОЖ. КЛЮБ при Carpenter St. 8 год. веч. ПОНЕДІЛОК і ВІВТОРОК в ГОРОЖ. КЛЮБІ в год. 7-ій веч.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо нашу щиру подяку п. д-рові АНДРІЄВІ ЛЕМІШЦІ за безкорисну, повну посвяти медичну опіку в час критичної хвороби нашого Мужа, Батька, Діда й Шваґра

сл. п. Томи Котика.

Як символічний гонорар-признання за всі труди передаємо 50.00 дол. на Український Католицький Університет св. Климента Папи в Римі.

Марія КОТИКОВА з Родиною

Увага! ЧИКАҐО й ОКОЛИЦЯ! Увага!

В неділю, 18-го березня 1973 року

— відбудеться —

в Авдиторії Шопена
(Rice and Campbell)

ШЕВЧЕНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ
в пошану генія України

Початок о год. 5-ій по полудні

Слово виголосить проф. МИРОСЛАВ СЕМЧИШИН.
В мистецькій частині:
- виступ злучених хорів „ПРОМЕТЕЙ" і „ЧЕРЕМШИНА" парохії св. Володимира і Ольги, ок. 120 співаків, під управою проф. РОМАНА АНДРУШКА.
- мельодеклямація „Ґайдамаки" — Шевченка у виконанні ансамблю учнів і учениць школи св. Миколая під управою учительки ЯРОСЛАВИ ПРОЦІВ.
- рецитація творів Т. Шевченка — пані РОМА ТУРЯНСЬКА.

Свято відбудеться у 100-річчя заснування найстаршої української установи, Наукового Товариства ім. Шевченка.

Частина доходу призначена на видання НТШ.

ВІДДІЛ УККА при ЛУАП в Чикаго
і ВІДДІЛ НТШ в ЧИКАҐО

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ, НЮ ЙОРК

П'ятниця, 16 березня 1973 р.

Ред. Михайло Куґер

„ОЛЕКСАНДЕР СОЛЖЕНИЦИН — ПИСЬМЕННИК І ЛЮДИНА"
(Роман „Серпень 1914")

Після доповіді дискусія і гутірка при чаю.

Початок год. 7:30 веч.

11-ий ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ в ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

— влаштовує —

ЖИВУ ҐАЗЕТУ

в суботу, дня 17-го березня 1973 року
в залі Українського Народного Дому
при 301 Палісейд Евеню, Йонкерс, Н. Й.

Початок о год. 8-ій вечора

БЕРУТЬ УЧАСТЬ:
д-р ВОЛОДИМИР САВЧАК
мгр. ІВАН БАЗАРКО
письменник МИКОЛА ПОНЕДІЛОК

Буде нагода почути про зовнішню політику, українські внутрішні проблеми та „політика в гуморі".

До численної участи запрошує —

УПРАВА

ФОНД КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА в НЮ ЙОРКУ

— влаштовує —

в неділю, 1 квітня 1973 р., о год. 4-ій по пол.

КОНЦЕРТ

ЮЛІЯНИ ОСІНЧУК

ПІЯНІСТКИ

Заля УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ, 140 Second Ave., N.Y.C.

- Вступ $5.00 і $3.00 для студентів $2.00.
- Передпродаж в крамниці АРКА, 48 East 7th St., N.Y.C.
- Дохід на Гарвардський Центр Українознавства

✝

Володимир Сергійович ДУБІВ

23-го березня 1973 року

Австралійська земля хай буде Йому легкою!

В СУМНУ ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. КАТЕРИНИ СТАНЬКО з МІЛЯНОВИЧІВ

буде відправлена

в неділю, 18-го березня 1973 р.
ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА
в ЦЕРКВІ СВ. СЕРГІЯ і ВАКХА в РИМІ

Бл. п. Катерина нар. в м. Яворові 1898 р. У зв'язку з визвольною боротьбою УПА, за створення Української Незалежної Соборної Держави, була арештована московським окупантом в 1945 р. і з родиною заслана на 10-літню каторгу в Сибір. За передчасне, самовільне повернення на Україну була повторно арештована і засуджена на 5 літ т. з. „поправчої тюрми". Вийшовши з тюрми, з ушкодженим здоров'ям, тяжко хворіла але ніколи не нарікала на свою долю. Померла 18 березня 1970 року.

В пам'ять бл. п. Катерини Станько, складаємо 100.00 долярів на Укр. Кат. Університет в Римі.

Просимо ласкаво про молитви за упокій Душі Покійної.

РОДИНА

Повідомляємо Родину і Друзів,

що дня 24-го березня 1973 року
в сороковий день від смерті
нашого Найдорожчого МУЖА, БАТЬКА і ДІДУНЯ

сл. п. інж. РОМАНА КОСА

відправиться

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

в церкві СВ. ВОЛОДИМИРА та ОЛЬГИ в ЧИКАҐО, Ілл., о год. 7-ій веч.

В цей сам день відправиться таке саме Богослуження в Римі, за що дякую моїй найщирішій Приятельці п. Дуні Попель.

Більшість Служб Божих, на які зложили щедро Родина і Приятелі, будуть відправлені у Греко-Католицькій Церкві в Польщі, бо там наша Церква дуже потребує матеріяльної допомоги. Тим займеться моя сестра Алина Голинська у Кракові. З тої причини ті, що пожертвували на Службу Божу за Покійного не будуть індивідуально повідомлювані, де і коли їхня пожертва буде зреалізована згідно з їх інтенцією.

Чикаґо, Ілл. — ОЛЕНА КОС з РОДИНОЮ

Замість квітів на могилу
св. п. СВЯТОСЛАВИ БЕРЕЗОВСЬКОЇ
похорон якої відбувся 27-го лютого ц. р.,
складає 20.00 долярів
на фонд „Церква в Потребі".

ТОВАРИСТВО „РІДНА ШКОЛА" в ДЕТРОЙТІ

Замість квітів на свіжі могили
бл. п. інж. ТАРАСА ВИТВИЦЬКОГО
та
бл. п. СВЯТОСЛАВИ з ВИТВИЦЬКИХ БЕРЕЗОВСЬКОЇ

складають на „Церкву в Потребі":

Мирослава ДУБЛЯНИЦЯ, сестра	$20.00
д-р Олег ВОЛЯНСЬКИЙ, сестрінок	25.00
на „Воєнних Інвалідів"	25.00

Замість квітів на свіжу могилу
мойого Незабутнього Професора
бл. п. проф. д-ра САВИ НИКИФОРЯКА
зложили 25.00 долярів на „Церкву в Потребі".
Опечаленій Дружині і Родині Покійного
щирі співчуття складають
Д-р Володимир і Лідія МАРТИНЕЦЬ

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК

з глибоким смутком повідомляє,
що 22-го лютого 1973 р. помер в Австралії

✝

Володимир Сергійович ДУБІВ

член — науковий співробітник Академії, відомий кооперативний і громадський діяч.

Дружині Покійного Євгенії Степанівній і синові Ніколові Володимировичеві висловлюємо глибоке співчуття.

УПРАВА АКАДЕМІЇ

✝

В глибокому смутку повідомляємо
Родину, Приятелів і Знайомих,
що 7-го березня 1973 року, після довгої і важкої недуги, помер на 65-му році життя
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, БРАТ і ШВАҐЕР

бл. п. інж. архітект ЯРОСЛАВ РОМАНЮК

колишній пластун, член УВО і ОУН, в'язень польських тюрем і Картузької Берези.

ПАНАХИДИ за спокій душі Покійного відправились в днях 8-го і 9-го березня в похоронному заведенні Мусяка і Сина.

ПОХОРОН відбувся 10-го березня ц. р. з церкви свв. Володимира і Ольги на цвинтар св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:
дружина ҐЕРТРУД з донею СВІТЛЯНОЮ і сином ВОЛОДАРЕМ
сестри: БРОНИСЛАВА з чоловіком ПАВЛОМ БАБЯКОМ і РОМА з чоловіком МИРОСЛАВОМ ТУРЯНСЬКИМ
брати: АНТІН з донею ОКСАНОЮ і ІВАН з Дружиною

Замість квітів на могилу, просимо складати пожертви на будову церкви свв. Володимира і Ольги в Чикаґо.

ПОДЯКА

Дня 13-го лютого ц. р. з волі Всевишнього відійшов від нас назавжди мій Найдорожчий МУЖ

інж. РОМАН КОС

З глибини серця дякую Дорогій Родині і щирим Друзям, усім, що поспішили піддержати нас в часі безмежного горя, — дякую усім присутнім на похоронах та усім, що щирими листами висловили пошану для Нього, — що відійшов і співчуття для нас, що осталися.

Чикаґо, Ілл. — ОЛЕНА КОС з РОДИНОЮ

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого нам

бл. п. мгр. Константина Лисака

складаємо на „Кодекс Укр. Нар. Мельодій"

о. Євген і Ярослава ЦЕГЕЛЬСЬКІ	$10.00
інж. Іван і Стефанія ФУРИ	10.00
Ірина КАЩУБИНСЬКА	25.00
Стефа і Роман Цегельські	20.00

Замість квітів на могилу нашого Приятеля
бл. п. проф. МИКОЛИ ГНАТИШАКА
складаємо 15.00 долярів
на потреби Українського Музею-Архіву в Клівленді.
Марія і Омелян ОМЕЛЬЧЕНКО

Український Республіканський Клюб у Філядельфії

Останньо ми мали багато нагод прочитати в нашій пресі про діяльність українських політичних клюбів, зокрема республіканських, в стейтах Ню Йорк, Ню Джерзі, Меріленд, Конектикат та про працю окремих активних одиниць в інших стейтах. У зв'язку з цим пригадати б читачам також Український Американський Республіканський Клюб у Філядельфії та про його довголітній актив. Адже саме цей Клюб, у відміну від багатьох щойно створених клітин, є ветераном нашого політичного життя в ЗСА і Філядельфії. Заснований ще в 30-их роках і пізніше підсилений новоприбулими українцями та вже тут народженими професіоналами, УАРК є протягом цього часу однією із найактивніших клітин дії місцевої республіканської організації. Про це свідчить архів цього Клюбу, в якому зберігаються вислови признання і вдячности від таких державних діячів, як: президент Двайт Д. Айзенгавер, президент Річард М. Ніксон, сенатори Голдвотер, Скат, Швайкер, губернатори Скрентон, Шейфер, судді Бродерік, Адамс, Мек Дермот, прокурор Арлін Спектор, не згадуючи багатьох менших місцевих діячів. Як розуміють нас-українців політичні діячі Америки може служити прикладом уривок із листа до Управи Клюбу від колишнього заступника губернатора Пенсильвенії, а тепер федерального судді Реймунда Бродеріка:

„Українці є потужною силою в нашім політичнім житті. Вони дійсно цінують благословення свободи. Я вже неодноразово стверджував, що я повністю розумію ваші стремління і робитиму все, що в моїх силах, щоб українці скрізь здобули ті самі свободи, якими ми втішаємось у цій великій країні."

Актив УАРК є постійно в контакті із політичними діячами міста і стейту. Їх добре знають в кулуарах місцевого політичного світу і належно шанують. Так два провідні члени Клюбу: довголітній президент Клюбу Іван Одежинський був два рази виставлений кандидатом Республіканської партії до стейтової легіслятури, а адвокат Тома Дармопрай — кандидатом до Конгресу ЗСА. Сьогодні адвокат Дармопрай є предсідником відділу Національностей міського Комітету Республіканської партії та впливовим членом відділу Політичного Плянування, який визначає кандидатів для виборів. Заступник президента Клюбу Володимир Біляїв — це другий українець що є членом міського Республіканського комітету. Почесний президент Клюбу Михайло Смайлій, знаний бизнесмен і довгі роки активний в Республіканській партії, був членом Пенсильвенської делегації на конвенції в Маямі 1972 р. Віцепрезидент Клюбу: І. Вілинський, д-і К. Галамар, екзекутивний секретар М. Карбівник, члени ради директорів І. Прокопишин, Д. Завадович, адв. Д. Максимюк, Я. Гельо, М. Яцук, Ю. Поритко, В. Цегельська та багато інших активних членів — це члени екзекутивних комітетів виборчих дільниць. Вони є в ділових відносинах з місцевими партійними і державними урядовцями. Вони знайомлять їх з нашими стремліннями і проблемами. За їхньою допомогою багато наших земляків стали громадянами Америки. Дехто з наших співгромадян, завдяки інтервенції Клюбу, дістали справедливе вирішення своїх особистих проблем. Завдяки їм двері законодавців є завжди відкриті для наших громадян.

Згідно з американським звичаєм політичні контакти починаються від „коріння трави", бо й ключі від влади знаходяться на рівні міських і повітових партійних організацій, себто виборців. В цім суть американської демократії і влади „народу, через нарід і для народу" і в такій структурі без зайвого шуму і реклями довгі роки кропіткою працею кожний в своїй ділянці здібностей і спроможностей, активні члени УАРК у Філядельфії приносять свій вклад у наше спільне добро — українську справу.

(М. В-д)

Рідкісні гості з Венесуелі...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

жі жила мати. Галина Е. Коваль". Із непевної по війні Франції родина переїхала до Венесуелі. Там проф. Володимир Коваль закінчив вищу освіту, здобув диплом інженера і посаду постійного професора в найкращому університеті Венесуелі, з ділянки, що також по-своєму є мистецтвом — електроніки.

Хоча в нових обставинах, у новій країні, „багато чим подібній до України", заначає п-ні Галина Мазепа, — український великий талант швидко знайшов себе, і його швидко знайшли віддані кола. Галина Мазепа мала в Каракасі індивідуальні виставки — і найкращі відгуки. Соняшна Україна переганулася спорідненими барвами й життєрадісністю з венесуельською душею: п-і Галина одержала Державну Національну Нагороду від Міністерства Освіти Венесуелі в 1956 році, а в 1967 р. за ілюстрації для різних видань, у тому й підручників, її проголошено Видатною Жінкою Венесуелі. „Вже 23 роки я співпрацюю, дістаючи замовлення додому, в журналі „Трикольор", в офіційному органі Міністерства Освіти", — розповідає мистець. Мала дві власні виставки, бере участь у щорічних групових виставках у Національному Салоні Венесуелі. Крім пречисельних образів, відомих українцям з виставок у Галереї п-ні Ольги Соневицької в Ню Йорку і з деяких приватних збірок, Галина Мазепа-Коваль не раз ілюструє журнал УНСоюзу „Веселку" та ін. видання, займається також керамікою. „Венесуельцям дуже подобається українська кераміка, вона майже не відрізняється в загальних рисах від української", — розповідає мистець, яка простудіювала до нюансів венесуельський фольклор і є одним із найкращих його знавців у тій країні.

П-во Ковалі мають двох синів, з яких один уже є архітектом, одружений з українкою з родини Прихідьків, має донечку, інший — студіює економіку. „Нашою щоденною мовою в родині, а ми всі живемо гуртом, є українська мова", — з признанням зазначає господар того великого дому.

Про дім-п-ва Ковалів треба сказати окремо. Це велика вілля, під назвою „Орлик" — у честь першого українського політичного емігранта, мазепинця Пилипа Орлика. Це справді немов орлине гніздо, вкуте у скелю: у деяких кімнатах немає задніх стін, а є тільки природна могутня скеля; дезід до віллі з вулиці, але кілька поверхів дому з другого боку немов спадають зі скелі в урвище. Щоб уявити розміри віллі, скажемо, що вітальня має височину 3-ох поверхів. Подвір'я, як такого, фактично немає, бо занадто воно велике і немає потреби його обгороджувати, за те є 4 велетні-пси. Поблизу віллі росте гарний каштан. П-і Галина Мазепа-Коваль розповідає: „У Франції я взяла зернятко кипарису в „Закутку" В. Винниченка, посадила його у венесуельську землю — прийнялося, і так виросло дерево, з дерева, яке посадив у „Закутку" письменник".

Мало хто з наших мистців мав таку приємність, як невідомо п-і Галина Мазепа. На видану яких 20 рр. тому збірку репродукцій звернув увагу сучасний президент Венесуелі П. Кальдера (соціял-християнська партія). На його прохання, розшукали авторку — нашу гостю, і за її згодою були надруковані різдвяні привітальні картки президента країни — з репродукцією образу Галини Мазепи: Божа Мати біля венесуельських дітей-пастушків.

Проф. Володимир Коваль займається не лише родиною та студентами, а й невеликою українською громадою у Венесуелі, як голова Української Громади. Він розповідає, що всіх українців у тій країні є кругло 2.000 душ. У Каракасі є українська православна і католицька Церкви. Українським селянам і робітникам живеться у тій країні, як і іншим, досить важко, але хто має фах лікаря, інженера і т. д., той має і авто й до авто. У столиці країни є Українська Шкілка для дітей, працює також Український Жіночий Союз. Каракас розташований на висоті 1 000 метрів над рівнем моря, тому там не відчутно тропічного клімату, зате є здорове повітря й помірковано-тепле підсоння. „Але коли їдемо на море купатися, — додає дружина п. інженера, — то у вухах починає дзвеніти", від раптової зміни тиску, щось подібне, як під час спадання літака.

З приємністю знайомилися і не без почуття смутку прощалися з майстром українського образотворчого мистецтва Галиною Мазепою-Коваль та видатним науковцем і громадським діячем проф. Володимиром Ковалем. Щасливої дороги над хмарами і на землі! (Л. П.).

ПРО АРХІВИ НАШИХ ВИДАВНИЦТВ І РЕДАКЦІЙ

(Закінчення зі стор 2-ої)

цього твору. Цих викреслень також без оригіналу не можна відновити. Коли я редагував „Соняшну машину" В. Винниченка, складану в друкарні за „рух"-івським харківським виданням, то я находився тоді на жахливу коректу, але, не мавши в руках авторового оригіналу, я міг поправляти лише коректурні помилки „першого типу", тобто такі, як ота дата в моїй першій книжці.

Річ ясна, що таких прикладів можна б навести дуже багато. Але й із вищезгаданих фактів ясно, що всякі оригінали, недруковані й друковані, що проходять через наші видавництва та редакції, треба зберігати. Найчастіше оригінали зберігають самі автори, але це збереження може „вмерти" разом із смертю автора, а часом видавці не повертають авторам їхніх оригіналів. От у мене немає оригіналу повісти „Люди в тенетах", бо його не повернув мені видавець, моя повість „Українці" надрукована за другим моїм примірником, бо першого, мабуть, краще впорядкованого, не повернув мені інший видавець, який мав цю повість видати, але не видав. Десь у видавництвах мали б бути твори рано померлих новеліста В. Русальського та поета М. Ситника.

Але я тут ще раз хочу підкреслити потребу організованого, сказати б, громадського зберігання, бо окремі люди вмирають, а громадські установи — видавництва, редакції живуть.

Звичайно, виникає питання: що зберігати? Адже до видавництв і редакцій надходять і безвартісні тексти. Якщо це редакції газет, то з фонду зберігання випадає матеріял поточної інформації, — тож мова може бути лише про солідніші своїми темами й значенням тексти, а такі можуть бути і в газетних редакціях. Напр., чимало моїх текстів „неінформативного" характеру „погубив" свого часу редактор „Нових днів" небіжчик П. Волиняк, дещо „позагрибало" і в редакції „Свободи".

На жаль, трудно сказати, як треба чи можна визначати вартісність чи безвартісність того чи того оригіналу. У цьому розумінні доводиться покладатися на сумління тих працівників редакцій, від яких залежить доля надісланих текстів.

Але й нагромаджувати в себе навіть цінних оригіналів редакції не можуть без кінця й краю. Та тут є вихід: у нас є декілька музеїв, і до них можна час від часу передавати зібрані матеріяли. Звичайно, у цій клопітній справі найбільше може заважити добра воля та історична свідомість працівників видавництв та редакцій.

РОЗВИВАЮТЬ ТУРИЗМ

Загалом в СССР в цьогорічному туристичному сезоні життя помер видатний ради в справах туризму у Москві, сподіваються збільшення закордонного туризму, а також зростання „внутрішнього туризму". В запланованих різними туристичними базами в так зв. республіках поїздках, літніх мандрівках, „подорожах по місцях совєтської слави" тощо мають цього року взяти участь до 90 мільйонів осіб. „Молодь України" з 18 лютого повідомляла, що в СССР буде організовано понад 5.000 туристичних рейсів поїздів, 7,400 водних подорожей, 20.000 авіяційних рейсів, 176.000 автобусових мандрівок спеціяльно для громадян СССР, щоб вони „побували в містах-героях оглянули місця, зв'язані з життям і діяльністю В. Леніна, оглянули видатні історичні та архітектурні пам'ятки". В Україні помітні великі підготування для закордонних туристів: будують призначені для них готелі й мотелі, найбільше в Києві, Львові, Одесі та в районі Карпатських гір.

РОЗКРАДАЧІ З „ГОЛОВРІЧФЛОТУ"

„Взято до відому звіт начальника „Головрічфлоту" М. Малікова. Керівні працівники, які допустилися приписки й незаконних виплат премій, притягнуті до відповідальности, а незаконно одержані ними премії повернуті", подавала „Радянська Україна" з 7 лютого. Тільки керівник Черкаського заводу гідротехнічних робіт Карпинський незаконно передав замовникові тієї праці 2 030 рублів, розділених поміж собою, як „премії". Карпинського поставлено під суд.

КРИЗА В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ТАДЖИКІСТАНУ

Москва. — „Известия" з 4 березня інформують, що інформації про загрозливий стан на відтинку сільського господарства у Таджикістані себе виправдали. Це питання було предметом розгляду відповідних республіканських органів Таджикістану, у висліді чого стверджено, що „численні колгоспи і радгоспи не забезпечені насінням, а наявне в них насіння злої якости". В московських „Известиях" міністри уряду Таджицької ССР опублікували листи, в яких вони оправдуються перед Москвою за свої „провини".

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

МОСКОВСЬКА „ЛІТЕРАТУРНАЯ РОССІЯ" ВИСЛОВИЛАСЯ дуже похвально про „історичну повість" „Обіцяний край" Юрія Колеснікова, в якій представлено сіоністів, як спільників і співробітників нацистів; вони, мовляв, разом з нацистами висилали німечких жидів до газових комор на винищування, висилаючи водночас здорових молодих жидів з гітлерівської Німеччини до Палестини на війну проти Англії. Ця „повість" — з'ясовують західні коментатори — належить до плянової антисемітської кампанії, яку ведуть офіційні совєтські кола.

В ІНДІЇ ВЕЛИКЕ ВРАЖЕННЯ ЗРОБИЛА церемонія переходу на буддизм 2.000 „недоторкальних", які за кастовими пересудами не мали права належати до буддистського віровизнання разом з усіма іншими вірними. Прийняв тих „недоторкальних" сам Далай Ляма, що займає найвищий релігійний пост в світі буддистів. Він заявив, що буддизм не визнає кастових кордонів. Хоча ще у 1955 році прийнято в Індії закон, що скасував кастові кордони, привілеї й обмеження, проте там дотепер покутує анахронічна кастовість з її пересудами.

У ПІВНІЧНІЙ ІРЛЯНДІЇ ВІДБУВСЯ плебісцит на питання, чи її мешканці хочуть залишитися під владою Британії чи приєднатись до самостійної Південної Ірляндії. Величезна більшість висловилася за залишенням при Британії. Вислід був згори відомий, тому, що на півтори мільйона тамошніх мешканців — дві треті населення становлять протестанти, ворожі з'єднанню з католицькою Ірляндською Республікою.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН ГОРОДЕЦЬКИЙ, член УНС Відд. 204 ім. о. А. Гончаренка в Ню Йорку, помер 23 січня 1973 р. на 75 р. ж. Нар. в с. Герисланичі, пов. Мостиська. 1 став членом УНС в 1941 р. Полишив у смутку дружину Марію та дочку Надію. Похорон відбувся 27 січня 1973 р. на цвинтарі Оливна Гора в Ню Йорку, Н. Й.
Вічна Йому Пам'ять!
Д-р В. Палідвор, секр.

ІВАН Ф. КОБИЛЕЦЬКИЙ — член УНС Відд. 259 С-ва Розср. Пресв. Богородиці в Чикаґо, Ілл., помер 12 січня 1973 р. на 58 р. ж. Нар. в Чикаґо, Ілл., 1 став членом УНС в 1946 р. Полишив у смутку братів: Артура, Петра, Михайла, Волтера та сестер: Ольгу і Елеонору. Похорон відбувся 15 січня 1973 р. на цвинтарі Resurrection, Justice, Ill.
Вічна Йому Пам'ять!
Юлія Ґуґлік, секр.

ЛУКА ГАЛИЧ — член УНС Відд. 276 Б-ва св. о. Миколая в Амбрідж, Па., помер 17 лютого 1973 р. на 83 р. ж. Став членом УНС в 1937 р. Полишив у смутку сина Степана, 2 доньки: Марію і Юлію і 6 внуків. Похорон відбувся 20 лютого 1973 р. на цвинтарі св. ап. Петра і Павла в Карнеґі, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
Ст. Івашицький, секр.

СВІТОХА ПРИБИЛУН, членка УНС Відд. 318 С-ва св. Ольги в Нортгемптоні, Па., померла 20 лютого 1973 р. на 83 р. ж. Стала членкою УНС 1926 р. Полишила у смутку синів: Михайла і Петра та доньку: Юлію і Анну. Похорон відбувся 23 лютого 1973 р. на цвинтарі св. І. Хрестителя в Нортгемптоні, Па.
Вічна Їй Пам'ять!
Ст. Сенюк, секр.

ШЕВЧЕНКІЯНА У ВИДАННЯХ НТШ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

дана праця О. Новицького. Належить ще згадати працю Костя Кисілевського про „Рембрандтівські світлотіні в Шевченковій поезії". (С і М, 1949, І-ІІ, 137-8 — резюме). Далі такі: Павло Ковжун: „Шевченко в творах сьогочасних українських мистців". (С і М, 1939, ІІІ-ІУ, 144-151); Кирило Студинський: „Ілюстрований „Кобзар" Шевченка з 1944 р." — Башиловим, приятелем поета. (Стара Україна 1925, ІІ, 52-59). Ці статті говорять про велику дбайливість сучасників поета, а також видавців його творів під аспектом мистецтва.

Підсумки коротко накресленого огляду (неповної) Шевченкіяни в виданнях НТШ дають такі висліди про працю Товариства: 1. три основні збірні видання творів поета і коло 30 текстів окремих творів; 2. понад 150 статтей про життя і творчість Шевченка, про аналізу її та мистецький бік творів поета й видань; 3. понад 120 рецензій із ділянки Шевченкіяни.

Видання творів Шевченка Науковим Товариством ім.Шевченка в порівнянні з іншими науковими установами невелике, але на свій час важливе, бо воно пробило піонерську працю саме для видань інших установ, як Український Науковий Інститут у Варшаві, видавництв під царською Росією і під большевиками.

Праці про життя і творчість Шевченка із різними підходами до проблем у його житті та його творчості, поетичній і мистецькій, в більшості оригінальні, не зважаючи на те, чи це студії, розвідки чи причинки. Вони дуже часто є джерелом для сьогочаснішнього Шевченкознавства в УССР. Про це мимоходом говорять підсовєтські дослідники Шевченка, а також стверджує це д-р Лука Луців у праці: „Шевченко — співець української слави і волі", Ню Йорк - Джерзі Сіті, 1964, НТШ і „Свобода". Продовж 100 років українські науковці, згуртовані при НТШ, плекали і плекають вільну науку, незалежну від чужих впливів та наказів, завжди змагають до представлення великого поета — генія України і духового провідника, народу в правдивому нефальшованому світлі. Праця над Шевченком не закінчена, вона стало продовжується.

ТАРЗАН, Ч. 6900. Тарзан виявляє засідку

Досить балакання, Рудольфо! Ми прийшли по золото! Застрілимо цього білого дикуна і поділимось з тобою золотом з печери тих павукових мавп... або покинемо тебе!

А я кажу знову, — коли ти є купцем із ліцензом, то мої урурські приятелі приноситимуть тобі кусні золота кожного місяця до твоєї купецької станиці, щоб там торгувати з тобою...

Ото ж — зніжте свої кріси, поки я втрачу терпець! Вождь Міті і я не є тут самітніми! Позаду нас, очікуючи мого гасла, є десять урурських воїнів, щоб на дужі малі кусники пошматувати всіх п'ятеро вас!